

ZGODOVINA GLASBE

Umetniška gimnazija - glasbena smer; modul A: glasbeni stavek

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul A: glasbeni stavek

Umetniška gimnazija - glasbena smer; modul B: petje-instrument

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul B: petje-instrument

UČNI NAČRT

IME PREDMETA: zgodovina glasbe

Izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul A: glasbeni stavek, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul A: glasbeni stavek, izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul B: petje-instrument, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul B: petje-instrument:
obvezni predmet (210 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Vitja Avsec, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo; Polonca Češarek Puklavec, Zavod RS za šolstvo; Aleksandra Gartnar, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; dr. Anja Ivec, Konservatorij za glasbo in balet Maribor; mag. Robert Kamplet, Konservatorij za glasbo in balet Maribor; Peter Novak Smolič, Konservatorij za glasbo in balet Maribor; dr. Gregor Pompe, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani; mag. Katarina Pustinek Rakar, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; mag. Črt Sojar Voglar, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; dr. Leon Stefanija, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani; dr. Urška Šramel Vučina, Šolski center Velenje, Gimnazija; David Veber, Akademija za glasbo, Univerza v Ljubljani

JEZIKOVNI PREGLED: Nina Žitko Pucer

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-zgodovina-glasbe_um_gl_ab-um_si_gl_ab.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 252438531](#)

ISBN 978-961-03-1155-3 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

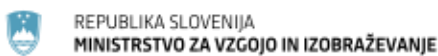
BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, določil učni načrt zgodovina glasbe za izobraževalni program umetniške gimnazije (glasbena smer, modul A - glasbeni stavek), izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (modul A - glasbeni stavek), izobraževalni program umetniške gimnazije (glasbena smer, modul B - petje-instrument) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (glasbena smer, modul B - petje-instrument).

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtnice, učnih načrtov ter katalogov znanj)

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiarn aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
- I:** *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solosores dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

- Dijak
- » Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
 - » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
 - » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelli quam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
 - » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
 - » Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
 - » Omnim ut doluptur, quam consequ.
 - » *Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
 - » *Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
 - » *Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelli quam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.*
 - » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

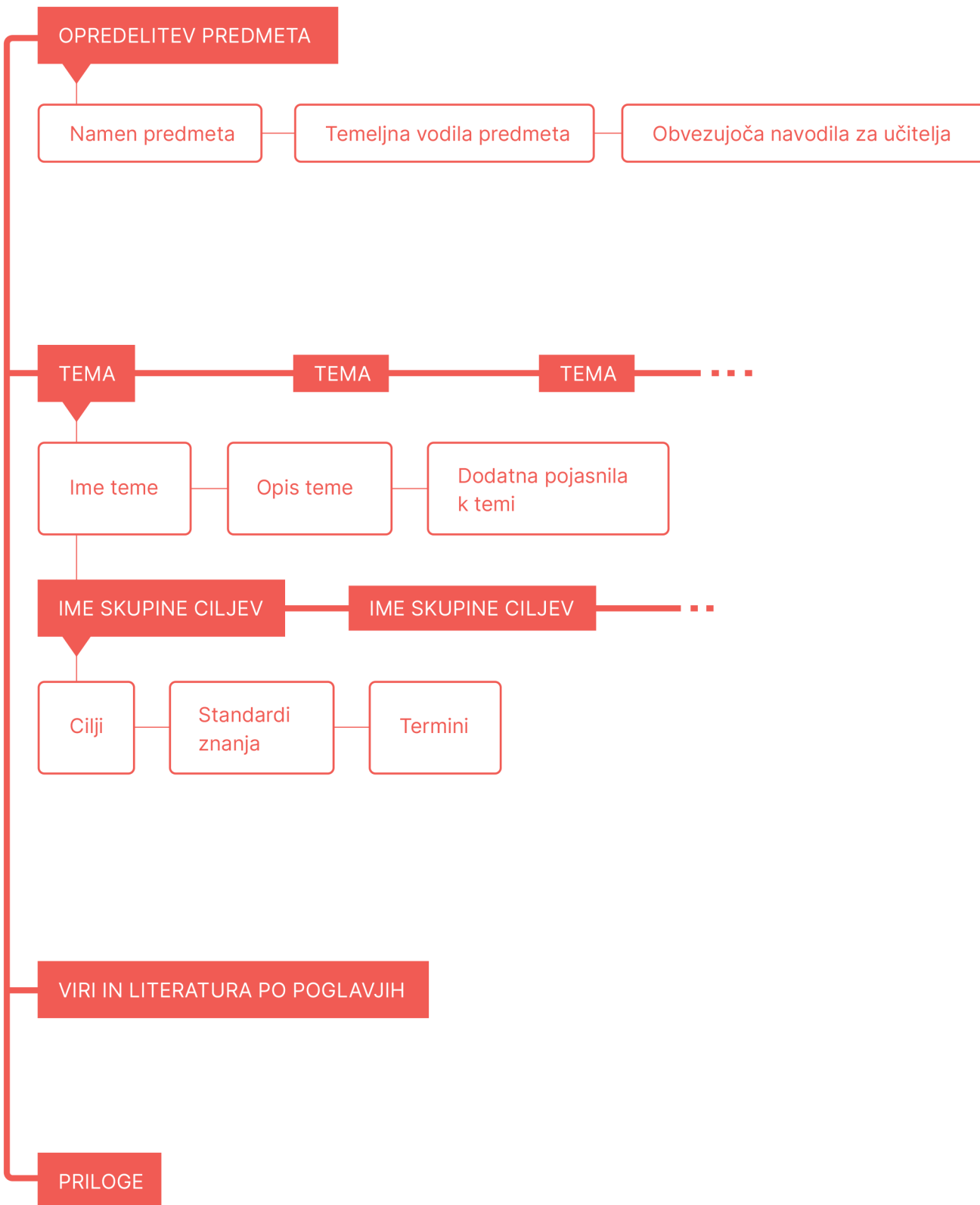
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 9

Obvezujoča navodila za učitelje 10

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 11

1. LETNIK 12

Uvod in glasbe različnih kultur 12

Glasba srednjega veka 14

Glasba 15. in 16. stoletja..... 16

3. LETNIK 18

Glasba 17. in prve polovice 18. stoletja.. 18

Glasba druge polovice 18. stoletja..... 20

4. LETNIK 22

Glasba 19. stoletja..... 22

Glasba na prelomu v 20. stoletje..... 24

Glasba 20. in 21. stoletja..... 25

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH.....27

Opredelitev predmeta.....27

PRILOGE28

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Dijaki pri predmetu spoznajo zgodovinski pogled na glasbo v različnih obdobjih od prvih snovanj do sodobnosti. Pri tem spoznavajo različne vidike glasbe od osnovnih kompozicijsko-tehničnih vodil, oblikoslovnih vprašanj, estetskih in poetoloških zasnov, se seznanijo s spremembami v glasbenih zasedbah in izvajalskih pristopih ter vpetostjo glasbe v življenje. Tako dijaki okrepijo znanje, ki jim lahko pomaga pri izvedbeno-tehničnih in interpretacijskih vprašanjih v okviru študija glasbila ali glasbene teorije. Spremembe v estetskih in poetoloških zasnovah ter kompozicijski tehniki so postavljene v kontekstualno zvezo s siceršnjimi družbenimi premenami, kar omogoča povezovanje z drugimi predmeti in vpenjanje v širšo družbeno-humanistično vedenje. Poleg značilnosti zgodovinskih obdobj spoznajo še osrednje ustvarjalce in njihova dela.

Vsebina predmeta je sestavni del mature iz predmeta glasba za modul A in B.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Zgodovina glasbe, kot vsaka druga zgodovina, ima več plasti. Zgodovina glasbe ima sedem temeljnih, medsebojno prepletenih vsebin:

1. Glasba je vpeta v določen prostor, v ustanovo: nastaja, se izvaja ali pa posluša v določenem prostoru.
2. Zgodovina glasbe je tudi zgodovina glasbenih praks – procesov, ki oblikujejo ustanove: ustno prenašanje glasbe je pomembna praksa muziciranja. V prvi vrsti je to ljudska glasbena zapuščina in nesnovna glasbena dediščina od glasbe in plesa do vključevanja glasbe v različne bivanjske rituale.
3. Glasba je del kulture nekega prostora in časa. Zato so zamisli in teorije, povezane z glasbo – ustvarjalne, posredniške in recepcijske – vedno del glasbenega življenja. Ponavadi govorimo o idejni zgodovini, ki opredeljuje posamezne člene glasbene komunikacijske verige.
4. Glasba je delo ljudi: zgodovina (po)ustvarjalcev in tistih, ki jim pomagajo na oder, je zgodovina posameznikov. Zato so biografije pomembne, saj informirajo o tem, zakaj, kako in kdaj

je nekdo uspel ali pa ni uspel s svojim delom. Pri tem se je dobro zavedati, da biografska faktografija ni smiselna kot temeljno vodilo poučevanja zgodovine glasbe.

5. Glasba je vedno dvojni medij: je sporočilo in deluje kot medij sporočanja mimo svoje intendirane sporočilnosti, vedno je *posredovana posrednica*. Zato so mediji, skozi katere glasba kroži, enako pomembni kot okoliščine, v katerih krožijo.

6. Pri zgodovini – in praksi – medijev je še posebej pomembno zapisovanje glasbe, predvsem za zahodno glasbeno kulturo.

7. Glasba kot medij je sama del neskončnih odzivov poslušalcev in različnih skupin, ki se zanimajo za glasbo: zgodovina recepcije glasbe, večji del z glasbenimi deli (zvrsti in glasbene oblike), je sestavni del zgodovine glasbe.

Če ohranimo teh sedem oprijemljivih plasti glasbene zgodovine, je preteklost glasbe lahko življenjska in oprijemljiva ter za mnoge pomembna izkušnja spoznavanja sveta.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

1. Učitelji dijakom zagotavljajo vpogled v razvoj glasbenih tokov od njihovih začetkov do sodobnih praks, pri čemer dijakom omogočajo celovito razumevanje zgodovine glasbe.
2. Učitelji upoštevajo interdisciplinarni značaj glasbe in uporabljajo raznovrstno didaktično gradivo (zvočne posnetke, videoposnetke, slikovno gradivo in drugo literaturo).
3. Učitelji dijake načrtno spodbujajo k udeležbi na koncertih in predstavah, na katere jih ustrezno pripravijo. Uvajajo jih v spremljanje kritik in obravnavajo relevantna mnenja po udeležbah na kulturnih dogodkih.
4. Poučevanje temelji na aktivnem sodelovanju dijakov in na načrtnem povezovanju teoretičnega znanja z njihovimi izkušnjami.
5. Učitelji uporabljajo različne metode, kot so poslušanje, opazovanje, primerjanje, opisovanje in pisanje.
6. Učitelji spremljajo dijake pri iskanju in vrednotenju informacij ter jih usmerjajo k oblikovanju lastnih sodb na podlagi strokovne literature in izkušenj, pridobljenih v izobraževalnem procesu.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

1. LETNIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijak v 1. letniku najprej spozna osnovne pojme, povezane z zgodovino glasbe. Seznani se z značilnostmi glasbe azijskih in afriških tradicij, nato pa z glasbo antičnih kultur. Spozna kako se stare glasbene kulture prepletajo in vplivajo na današnjo podobo glasbe različnih prostorov. Na različnih primerih se uri v zbranem poslušanju in analiziranju glasbe.

Dijak spozna specifične srednjeveške družbeno-zgodovinske okoliščine, ki so vplivale tudi na značilnosti glasbe tega časa. Poleg tega spozna funkcije glasbe v tem zgodovinskem obdobju in nastanek avtorske glasbe. Spozna vpetost glasbe v krščansko liturgijo, začetke večglasne glasbe ter vlogo in dela najpomembnejših skladateljev tega časa.

Dijak spozna pomembne duhovnozgodovinske premene z začetka renesanse in vpliv novih načinov širjenja glasbe na glasbeno ustvarjalnost. Seznani se z vlogo skladateljev franko-flamske šole in njihovim vplivom po celotnem evropskem ozemlju ter s pomenom skladateljev beneške šole za razvoj instrumentalne glasbe. Sposoben je ločevati med značilnostmi posvetne in cerkvene glasbe časa. Ob bok največjim skladateljskim imenom obdobja zna postaviti tudi Jacobusa Handla – Gallusa.

Specifičnosti glasbe spoznavajo dijaki z analitičnim poslušanjem izbranih skladb.

UVOD IN GLASBE RAZLIČNIH KULTUR

CILJI

Dijak:

- : na podlagi lastnih izkušenj argumentira mejo med glasbo in zvočnim pojavom;
- : spozna funkcije glasbe (religijski in posvetni rituali);
- : spozna značilnosti glasbe azijskih in afriških tradicij (Kitajska, Japonska, Indija, Mezopotamija, Egipt ...): funkcije glasbe, glasbene prvine in strukture, glasbena teorija, glasbila; SC (1.3.2.1)
- : slušno analizira glasbene primere, prepozna, opisuje in povezuje značilnosti glasbenih prvin različnih tradicij (azijske, afriške, arabske, judovske in krščanske) in se nauči povezovanja z drugimi predmeti; SC (1.1.4.1)

- : spoznava značilnosti glasbe antičnih kultur;
- : povezuje značilnosti glasbe omenjenih kultur vključno z začetki zahodnoevropske glasbene kulture (vključno z ljudsko glasbo), njenim razvojem in sodobno zahodno glasbeno kulturo.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » argumentira mejo med glasbo in zvočnim pojavom;
- » pozna značilnosti glasbe azijskih in afriških tradicij;
- » izkaže razumevanje značilnosti glasbe antičnih kultur;
- » analizira različne glasbene primere;
- » prepozna in opiše funkcije glasbe;
- » prepozna pomen različnih glasbenih kultur za nadaljnji razvoj zahodnoevropske glasbe.

TERMINI

- glasba ○ zgodovina glasbe ○ teorija glasbe ○ organologija ○ filozofija glasbe ○ ljudska glasba ○ (godčevske) zasedbe ○ kanon ○ bordun ○ heterefonija ○ pentatonika ○ antika
- mousiké ○ agon ○ ditiramb ○ himnus ○ aulos ○ lira ○ črkovna notacija ○ tibia ○ busina
- carnyx ○ hydraulos ○ kitara

GLASBA SREDNJEGA VEKA

CILJI

Dijak:

- : se seznaja z družbenimi spremembami in miselnostjo srednjega veka;
- : spozna funkcijo glasbe v srednjem veku in krepitev vloge skladatelja;
- : spozna prenos staroveških glasbenih tradicij in teorij v srednji vek;
- : spozna liturgijo in oblike gregorijanskih spevov;
- : spozna začetke in razvoj večglasja in načine zapisovanja glasbe, ki peljejo do obdobja ars nova (zapis melodij, ritma in metruma);
- : spozna kompozicijsko-tehnične novosti glasbe do obdobja ars nova in nekaj pomembnih avtorjev (Hildegarda iz Bingna, Léonin, Pérotin, Philippe de Vitry, Guillaume de Machaut, Francesco Landini in John Dunstaple) ter različne glasbene primere;
- : spozna bogato življenje srednjeveške posvetne glasbe različnih družbenih slojev: ljudska glasba, glasba na dvoru, potujoči pevci in viteška lirika;
- : spozna srednjeveška glasbila in vlogo instrumentalne glasbe v srednjem veku;
- : spozna glasbeno življenje v srednjem veku na Slovenskem (ljudska glasba, leisen, minnesang, mestno-plemiška glasba, reprezentančna glasba in gregorijanski koral iz slovenskih hranišč, kot so Stična, Kranj, Žiče ...).

SC (1.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja v srednjem veku;
- » pozna liturgijo in oblike gregorijanskih spevov;
- » opiše razvoj večglasja in načine zapisovanja glasbe v srednjem veku;
- » pozna kompozicijsko-tehnične novosti glasbe do obdobja ars nova,
- » z glasbeno analizo prepozna značilnosti glasbe v srednjem veku;
- » našteje nekaj pomembnih srednjeveških avtorjev glasbe;
- » opiše značilnosti srednjeveške posvetne glasbe in vlogo instrumentalne glasbe;
- » poveže spremembe na področju glasbe v evropskem prostoru z glasbenim življenjem v srednjem veku na Slovenskem.

TERMINI

- srednji vek
- cerkvena glasba
- sakralna glasba
- posvetna glasba
- profana glasba
- starokrščanska glasba
- silabika
- melizmatika
- responzorialno petje
- antifonalno petje
- himnus
- srednjeveška liturgija
- maša
- oficij
- gregorijanski koral
- romanika
- trop
- sekvenca
- liturgična drama
- modus
- nevmatska notacija
- trubadur
- truver
- minezenger
- vagant
- viteška lirika
- gotika
- notredamska polifonija
- organum
- ars antiqua
- srednjeveški motet
- ars nova
- menzuralna notacija
- angleški diskantni slog
- fidel
- rebab
- rebek
- lutnja
- vihuela
- organistrum
- psalterij
- olifant
- šalmaj
- pozitiv
- portativ
- leizen

GLASBA 15. IN 16. STOLETJA

CILJI

Dijak:

- : se seznanja z družbenim okvirom in vlogo glasbe v renesansi ter novimi načini širjenja glasbe;
- : spoznava osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe v 15. in 16. stoletju ter značilne glasbene oblike (motet, maša, šanson, madrigal in plesi);
- : spoznava vlogo in vpliv skladateljev franko-flamske šole v 15. in 16. stoletju preko del osrednjih skladateljev (Guillaume Dufay, Johannes Ockeghem, Josquin des Pres in Orlando iz Lassa);
- : spoznava značilnosti glasbe v Italiji v 15. in 16. stoletju;
- : spoznava značilnosti cerkvene in posvetne glasbe preko del osrednjih skladateljev (Giovanni Pierluigi iz Palestrine, Giovanni Gabrieli, Orlando iz Lassa, Luca Marenzio, Carlo Gesualdo iz Venose in Jacobus Handl - Gallus);
- : spoznava pomen Giovannija Pierluigija iz Palestrine za razvoj strogega stavka;
- : spoznava pomen skladateljev beneške šole za razvoj instrumentalne glasbe;
- : se seznanja z glasbo protestantskega gibanja in zgodovinskim ozadjem življenja na Kranjskem;
- : spoznava delo Jacobusa Handla-Gallusa in njegov pomen v evropskem merilu;
- SC (1.3.5.1)
- : spoznava najpomembnejše skladatelje, ki so delovali po Evropi, in se seznani s posebnostmi in »šolami« posameznih dežel;
- SC (1.3.2.1)
- : se seznanja z renesančnim instrumentarijem in zasedbami ter povezavo med instrumentalno glasbo in plesom.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja v renesansi;
- » prepozna osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe v 15. in 16. stoletju ter značilne glasbene oblike;
- » pozna vlogo in vpliv skladateljev franko-flamske šole;

- » opiše značilnosti glasbe v Italiji v 15. in 16. stoletju;
- » pozna značilnosti cerkvene in posvetne glasbe ter navede osrednje skladatelje;
- » z glasbeno analizo prepozna značilnosti renesančne glasbe;
- » pojasni pomen delovanja Giovannija Pierluigija iz Palestrine za razvoj strogega stavka;
- » opiše pomen skladateljev beneške šole za razvoj instrumentalne glasbe;
- » pozna glasbo protestantskega gibanja;
- » pozna življenje in delo Jacobusa Handla – Gallusa;
- » našteje najpomembnejše skladatelje, ki so delovali po Evropi;
- » našteje renesančna glasbila in zasedbe;
- » opiše povezavo med renesančnimi in sodobnimi glasbili.

TERMINI

- renesansa ◦ glasbeni tisk ◦ vokalna polifonija ◦ imitacija ◦ modalnost ◦ a cappella
- rekviem ◦ motet ◦ šanson ◦ frottola ◦ villanella ◦ madrigal ◦ franko-flamska polifonija
- rimska šola ◦ beneška šola ◦ večžborje ◦ protestantski koral ◦ lutnja ◦ viola ◦ špinet
- virginal ◦ klavikord ◦ cink ◦ serpent ◦ pavana ◦ galiarda

3. LETNIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijak se seznani z družbenim okvirom, ki se je v 17. in prvi polovici 18. stoletja zrcalil v različnih ustanovah. Takšen okvir zna povezati s spremembami v kompozicijski tehniki in vlogo, ki jo začenja imeti opera po posameznih predelih Evrope. Seznani se z glavnimi skladatelji obdobja in njihovim delom ter vplivom protireformacije na glasbeno življenje na Slovenskem.

Dijak spozna glasbeno življenje druge polovice 18. stoletja v pomembnih evropskih glasbenih središčih in tamkajšnje glavne ustvarjalce. Seznani se s temeljnimi glasbenimi zvrstmi in zasedbami časa ter spremembami v opernem gledališču.

Specifičnosti glasbe spoznavajo dijaki z analitičnim poslušanjem izbranih skladb.

GLASBA 17. IN PRVE POLOVICE 18. STOLETJA

CILJI

Dijak:

- : se seznani z družbenim okvirom in vlogo glasbe v baroku (profesionalizacija glasbenega življenja, glasba na dvoru, glasba v cerkvi in glasba v gledališču);
- : spozna osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe v 17. in prvi polovici 18. stoletja (monodija, generalni bas in tonalitetnost);
- : razume pomen, ki ga je imela opera v družbenem in glasbenem smislu;
- : se seznani z različnimi žanri opere;
- : spozna značilnosti opere v Italiji, Franciji in Angliji (Claudio Monteverdi, Alessandro Scarlatti, Giovanni Battista Pergolesi, Jean-Baptiste Lully, Jean-Philippe Rameau, Henry Purcell in Georg Friedrich Händel) in začetke baleta;
- : povezuje glasbena načela opere z nastankom in razvojem oblik cerkvene glasbe v katoliškem in protestantskem okolju (protestantski koral, duhovni koncert, kantata, oratorij in pasijon); spozna različnost zasedb, vplive jezikov, literarnih motivov in tem;

SC (3.1.4.1)

○: se seznanja s tehničnim razvojem glasbil in raznovrstnostjo instrumentalnih zasedb ter oblikami in zvrstmi instrumentalne glasbe (preludij, tokata, fuga, variacije, suita, sonata in koncert); **SC** (1.1.2.1)

○: spoznava razvoj glasbe 17. in prve polovice 18. stoletja z deli osrednjih skladateljev (Arcangelo Corelli, Dieterich Buxtehude, François Couperin, Antonio Vivaldi, Domenico Scarlatti, Giuseppe Tartini, Georg Philipp Telemann, Georg Friedrich Händel in Johann Sebastian Bach);

○: spoznava vpliv protireformacije na glasbo na Slovenskem ter glasbeno življenje in delovanje glasbenih ustanov (jezujski kolegij in Academia philharmonicorum Labacensis);

○: spoznava delo pomembnih skladateljev na Slovenskem (Janez Krstnik Dolar in Isaac Posch).

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja v baroku;
- » prepozna osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe v 17. in prvi polovici 18. stoletja;
- » z glasbeno analizo prepozna značilnosti baročne glasbe;
- » pozna nastanek in značilnosti opere;
- » našteje najpomembnejše skladatelje, ki so delovali po Evropi;
- » pozna oblike cerkvene glasbe v katoliškem in protestantskem okolju;
- » pozna oblike in zasedbe posvetne instrumentalne glasbe;
- » pozna glasbeno življenje in najpomembnejše skladatelje v baroku na Slovenskem.

TERMINI

- barok ◦ maestro di cappella ◦ kantor ◦ monodija ◦ generalni bas ◦ basso continuo
- instrumentalna polifonija ◦ baročni orkester ◦ opera ◦ libreto ◦ intermezzo ◦ uvertura (italijanska in francoska) ◦ aria da capo ◦ recitativ ◦ kastrat ◦ firenška kamerata ◦ potujoča operna družina ◦ opera seria ◦ opera buffa ◦ tragédie lyrique ◦ dvorni balet ◦ kantata
- oratorij ◦ pasijon ◦ cerkveni koncert ◦ baročna suita ◦ baročna dvodelna oblika ◦ baročna sonata ◦ sonata da chiesa ◦ sonata da camera ◦ triosonata ◦ concerto grosso ◦ solistični koncert ◦ kanon ◦ invencija ◦ fuga ◦ preludij ◦ tokata ◦ passacaglia ◦ ciaccona
- protireformacija

GLASBA DRUGE POLOVICE 18. STOLETJA

CILJI

Dijak:

- : spoznava z družbeni okvir in vlogo glasbe v klasicizmu;
- : se seznaja s spremembami glasbenega stavka sredine 18. stoletja;
- : spoznava glasbeno življenje v pomembnih glasbenih središčih (Mannheim, Berlin in Dunaj);
- : spoznava glasbene ustvarjalce (Carl Philipp Emanuel Bach in Johann Stamitz) in estetske nazore v glasbi zgodnjega klasicizma;
- : spoznava temeljne glasbene zvrsti (simfonija, godalni kvartet in klavirska sonata), oblike (sonatni cikel, rondo, menuet in tema z variacijami) in zasedbe;
- SC (1.1.2.1)
- : se seznaja s spremembami v operi v klasicizmu (Christoph Willibald Gluck in Wolfgang Amadeus Mozart);
- : se seznaja z življenjem in delom dunajskih klasicistov (Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart in Ludwig van Beethoven);
- : se seznaja z glasbeno kulturo (Stanovsko gledališče in Filharmonična družba) in ustvarjalnostjo na Slovenskem (Jakob Frančišek Zupan in Janez Krstnik Novak).

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja v klasicizmu;
- » prepozna osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe v drugi polovici 18. stoletja in razume njihov pomen za nadaljnji razvoj;
- » z glasbeno analizo prepozna značilnosti klasicistične glasbe;
- » pozna posebnosti glasbenega življenja v posameznih glasbenih središčih;
- » zna opredeliti sonatni cikel kot temeljno glasbeno obliko časa;
- » pozna spremembe v operi v klasicizmu;
- » pozna življenje in delo glavnih skladateljev klasicistične glasbe;
- » pozna glasbeno življenje in najpomembnejše skladatelje v klasicizmu na Slovenskem.

TERMINI

- klasicizem ◦ klasika ◦ rokoko ◦ razsvetljenje ◦ glasbeno založništvo ◦ homofonija
- mannheimska šola ◦ mannheimski orkester ◦ mannheimske manire ◦ Harmoniemusik
- Gluckova operna reforma ◦ dunajski klasicizem ◦ klasicistični orkester ◦ sonata ◦ simfonija
- sonatni stavek

4. LETNIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijak spoznava družbeno-zgodovinski okvir časa in duhovnozgodovinske značilnosti romantike. Prepozna razliko med absolutno in programsko glasbo ter se seznani z razvojem simfonične, operne, komorne in solistične ustvarjalnosti. Prepozna značilnosti glasbe v posameznih nacionalnih središčih in opredeli pomen glasbe za razvoj nacionalne identitete.

Dijak spoznava družbene pogoje na prelomu v 20. stoletje, ki so vplivali na različne umetniške tokove tistega časa in tudi na postopne spremembe v kompozicijski tehniki. Seznani se z osrednjimi evropskimi in slovenskimi skladatelji tega prelomnega časa.

Dijak se spoznava nove družbene okvire in funkcije glasbe znotraj njih ter najpomembnejše duhovno-zgodovinske spremembe, ki so vplivale na spremembe v glasbenem gradivu, kompozicijskih tehnikah in zvrsteh. Seznani se z osrednjimi glasbenimi smermi v prvi in drugi polovici 20. stoletja ter osrednjimi svetovnimi in slovenskimi skladatelji. Prepozna nove zvrsti glasbene ustvarjalnosti in poudarjalnosti, ki so povezane s svetovnim spletom in razvojem digitalnosti.

Specifičnosti glasbe spoznavajo dijaki z analitičnim poslušanjem izbranih skladb.

GLASBA 19. STOLETJA

CILJI

Dijak:

- se seznani z družbenim okvirom in vlogo glasbe v romantiki;
- se seznani s spremembami glasbenega stavka 19. stoletja;
- spoznava pomen glasbene miniature v romantiki (samospev, zbor in klavirska miniatura) in njene najpomembnejše ustvarjalce (Franz Schubert, Robert Schumann, Felix Mendelssohn, Fryderyk Chopin, Franz Liszt, Nicolò Paganini, Johannes Brahms, Edvard Grieg, družina Ipavec ...);
- se seznani z razvojem simfonične glasbe (simfonija, koncert in simfonična pesnitev) in spoznava dela najpomembnejših ustvarjalcev (Robert Schumann, Felix Mendelssohn, Johannes

Brahms, Hector Berlioz, Camille Saint-Saëns, Peter Iljič Čajkovski, Antonín Dvořák, Anton Bruckner, Jean Sibelius ...);

○: spoznava pojma absolutna glasba in programska glasba;

○: spoznava razvoj opere v 19. stoletju, njene osrednje žanre (opera belcanta, velika opera, opéra comique, lirična drama, glasbena drama, nacionalna opera in opereta) in njihove najpomembnejše ustvarjalce (Gioachino Rossini, Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini, Giuseppe Verdi, Giacomo Meyerbeer, Georges Bizet, Charles Gounod, Jules Massenet, Richard Wagner, Carl Maria von Weber, Bedřich Smetana, Mihail Glinka, Anton Foerster, Jacques Offenbach, Johann Strauss sin ...);

○: spoznava pomen glasbe za razvoj nacionalne identitete (nacionalne šole);

○: spoznava kulturniška gibanja in pomembne glasbene ustanove na Slovenskem (čitalniško gibanje, Filharmonična družba, Dramatično društvo in Glasbena matica);

SC (1.3.5.1)

○: spoznava osrednje glasbene ustvarjalce na Slovenskem (Kamilo Mašek, Josipina Turnograjska, Miroslav Vilhar, Gustav Ipavec, Benjamin Ipavec, Anton Foerster in Fran Gerbič).

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja v 19. stoletju;
- » prepozna osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe v 19. stoletju in njihov pomen za nadaljnji razvoj;
- » z glasbeno analizo prepozna značilnosti glasbe 19. stoletja;
- » pozna značilne romantične glasbene oblike in zasedbe ter njihove značilnosti;
- » pozna življenje in delo glavnih skladateljev 19. stoletja;
- » zna opredeliti pojme programska glasba, absolutna glasba in nacionalna šola;
- » pozna posebnosti glasbenega življenja na Slovenskem.

TERMINI

◦ romantika ◦ hišno muziciranje ◦ virtuoz ◦ recital ◦ zabavna glasba ◦ romantični ustvarjalec
 ◦ romantični orkester ◦ dirigent ◦ glasbena miniatura ◦ samospev ◦ klavirska miniatura
 ◦ simfonična pesnitev ◦ koncertna uvertura ◦ absolutna glasba ◦ programska glasba ◦ opera belcanta ◦ velika opera ◦ opéra comique ◦ lirična drama ◦ glasbena drama

GLASBA NA PRELOMU V 20. STOLETJE

CILJI

Dijak:

- : se seznaja z družbenim okvirom in duhovno-zgodovinskimi spremembami (ideje modernosti) na prelomu v 20. stoletje;
- : spozna različne tokove časa in njihove kompozicijske značilnosti (pozna romantika/glasbena moderna, verizem, impresionizem, ekspresionizem, futurizem, popularna glasbena kultura);
- : spozna osrednje skladatelje (Gustav Mahler, Richard Strauss, Aleksander Skrjabin, Giacomo Puccini, Claude Debussy, Maurice Ravel, Arnold Schönberg, Erik Satie ...);
- : se seznaja z glasbo na Slovenskem na prelomu v 20. stoletje, spozna značilna dela slovenskih skladateljev (Anton Lajovic, Emil Adamič, Viktor Parma, Risto Savin, Josip Ipavec ...) ter razume pomen in vpliv glasbenih ustanov, glasbenih šol in revij za razvoj slovenske glasbe;
SC (1.3.5.1)
- : vrednoti dosežke ustvarjanja, presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
SC (5.3.5.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja na prelomu v 20. stoletje;
- » prepozna osnovne kompozicijsko-tehnične značilnosti glasbe s preloma v 20. stoletje in njihov pomen za nadaljnji razvoj;
- » razume pojme pozna romantika/glasbena moderna, verizem, impresionizem, ekspresionizem, futurizem in popularna glasbena kultura;
- » z glasbeno analizo prepozna posamezne glasbene tokove in njihove značilnosti;
- » pozna dela osrednjih skladateljev obravnavanega obdobja;
- » pozna dela osrednjih slovenskih skladateljev in specifičnosti glasbene kulture na Slovenskem tega časa.

TERMINI

- pozna romantika ○ glasbena moderna ○ verizem ○ impresionizem ○ ekspresionizem
- futurizem ○ popularna glasbena kultura

GLASBA 20. IN 21. STOLETJA

CILJI

Dijak:

- : se seznaja z družbenimi okvirji (funkcija glasbe), duhovno-zgodovinskimi in tehnološkimi spremembami do 21. stoletja;
- : spoznava spremembe v glasbenem gradivu (tonalnost, harmonija, ritem in glasbila), kompozicijski tehniki in zvrsteh v prvi polovici 20. stoletja;
- : spoznava glavne smeri glasbe v prvi polovici 20. stoletja (druga dunajska šola, nova stvarnost in jazz);
- : spoznava značilna dela skladateljev (Igor Stravinski, Arnold Schönberg, Alban Berg, Anton Webern, Paul Hindemith, Sergej Prokofjev, Dmitrij Šostakovič, Kurt Weill, George Gershwin, Béla Bartók in Carl Orff ...);
- : spoznava glasbeno življenje na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja in značilna dela slovenskih skladateljev (Slavko Osterc, Marij Kogoj, Lucijan Marija Škerjanc, Matija Bravničar, Blaž Arnič in Demetrij Žebre);
- : spoznava širjenje glasbenih izrazil (elektronsko generirani in posredovani zvoki, razširjene izvajalske tehnike) in nove kompozicijske tehnike v drugi polovici 20. stoletja;
- : spoznava glavne smeri glasbe v drugi polovici 20. stoletja (serializem, popularna glasba, tretji tok, naključje, konkretna in elektronska glasba, glasba z zvočnimi ploskvami, glasbeno gledališče, minimalizem, postmodernizem, spektralizem, nova kompleksnost in nova enostavnost);
- : spoznava značilna dela skladateljev (Olivier Messiaen, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Leonard Bernstein, John Cage, Pierre Schaeffer, Witold Lutosławski, Krzysztof Penderecki, György Ligeti, Iannis Xenakis, Mauricio Kagel, Steve Reich, Philip Glass, Alfred Schnittke, Gérard Grisey, Bryan Ferneyhough, Helmut Lachenmann in Arvo Pärt);
- : spoznava glasbeno življenje na Slovenskem v drugi polovici 20. stoletja in značilna dela slovenskih skladateljev (Marjan Kozina, Marijan Lipovšek, Pavel Šivic, Primož Ramovš, Uroš Krek, Lojze Lebič, Jakob Jež, Alojz Srebotnjak, Ivo Petrič, Janez Matičič, Vinko Globokar, Uroš Rojko, Larisa Vrhunc, Vito Žuraj, Nina Šenk, Petra Strahovnik, Matej Bonin, Ambrož Čopi ...);
- SC (4.3.3.1)
- : spoznava spremembe v družbi in glasbeni kulturi v 21. stoletju (posledice svetovnega spleta in umetne inteligence);
- : se seznaja z novimi zvrstmi glasbene po/ustvarjalnosti (interaktivna, multimedijska, zvočna umetnost ...);
- SC (4.2.2.1)

🟡: se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni in kolektivni ravni.

SC (2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna značilnosti glasbenega življenja v 20. in 21. stoletju;
- » prepozna spremembe v glasbenem materialu, kompozicijskih tehnikah in zvrsteh 20. in 21. stoletja;
- » z glasbeno analizo prepozna posamezne glasbene tokove in njihove značilnosti;
- » pozna dela osrednjih slovenskih in tujih skladateljev 20. in 21. stoletja.

TERMINI

◦ slogovni pluralizem ◦ fonograf ◦ historicizem ◦ glasbeni festival ◦ razširjena tonalnost
 ◦ bitonalnost ◦ atonalitetnost ◦ dvanajsttonska tehnika ◦ dodekafonija ◦ mikrotonalnost
 ◦ emancipacija disonance ◦ biakord ◦ cluster ◦ govorno petje ◦ druga dunajska šola ◦ nova stvarnost
 ◦ jazz ◦ musical ◦ elektronsko generirani in posredovani zvoki ◦ serializem ◦ tretji tok
 ◦ naključje / aleatorika ◦ konkretna glasba ◦ elektronska glasba ◦ prepariran klavir
 ◦ glasba z zvočnimi ploskvami ◦ glasbeno gledališče ◦ minimalizem ◦ postmodernizem
 ◦ spektralizem ◦ nova kompleksnost ◦ nova enostavnost ◦ multimedijška umetnost ◦ zvočna umetnost/sound art

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPREDELITEV PREDMETA

Obvezna literatura

Blažič Primožič in J., Čerič, J. (2004). *Zgodovina glasbe I. Učbenik za poučevanje zgodovine glasbe v srednjih glasbenih šolah*. Ljubljana.

Čerič, J. in Šramel Vučina, U. (2008). *Zgodovina glasbe II. Učbenik za poučevanje zgodovine glasbe v srednjih glasbenih šolah*. Ljubljana.

Priporočena literatura

Barbo, M. (2021). *Simfonija v 19. stoletju. Zadrega zvrsti*. Ljubljana.

Grout, D. J., in Palisca, C. V. (2001). *A History of Western Music*. New York, London.

Honolka, K. (1983). *Svetovna zgodovina glasbe*. Ljubljana.

Klemenčič, I. (2000). *Musica noster amor. Glasbena umetnost Slovenije od začetkov do danes*. Ljubljana/Maribor.

Koter, D. (2012). *Slovenska glasba 1848–1918 in 1918–1991*. Ljubljana.

Michels, U. (2002). *Glasbeni atlas*. Ljubljana.

Mojstri klasične glasbe in njihova dela (1994–1996). Ljubljana.

Pompe, G. (2014). *Novi tokovi v glasbi 20. stoletja*. Ljubljana.

Pompe, G. (2019). *Zgodovina glasbe na Slovenskem 4*. Ljubljana.

Pompe, G. (2023). *Opera in glasbena drama v 19. stoletju*. Ljubljana.

Rijavec, A. (1979). *Slovenska glasbena dela*. Ljubljana.

Ross, A. (2016). *Drugo je hrup*. Ljubljana.

Sivec, J. (1976). *Opera skozi stoletja*. Ljubljana.

Snoj, J. (1999). *Gregorijanski koral*. Ljubljana.

Snoj, J. (2017). *Umetnost glasbe v času od Monteverdija do Bacha*. Ljubljana.

Sutherland, R. (2009). *Nove glasbene perspektive*. Ljubljana.

Škerjanc, L. M. (1959). *Od Bacha do Šostakoviča*. Ljubljana.

Taruskin, R. (2005). *The Oxford History of Western Music*. Oxford.

Wörner, K. H. (1992). *Zgodovina glasbe*. Ljubljana.

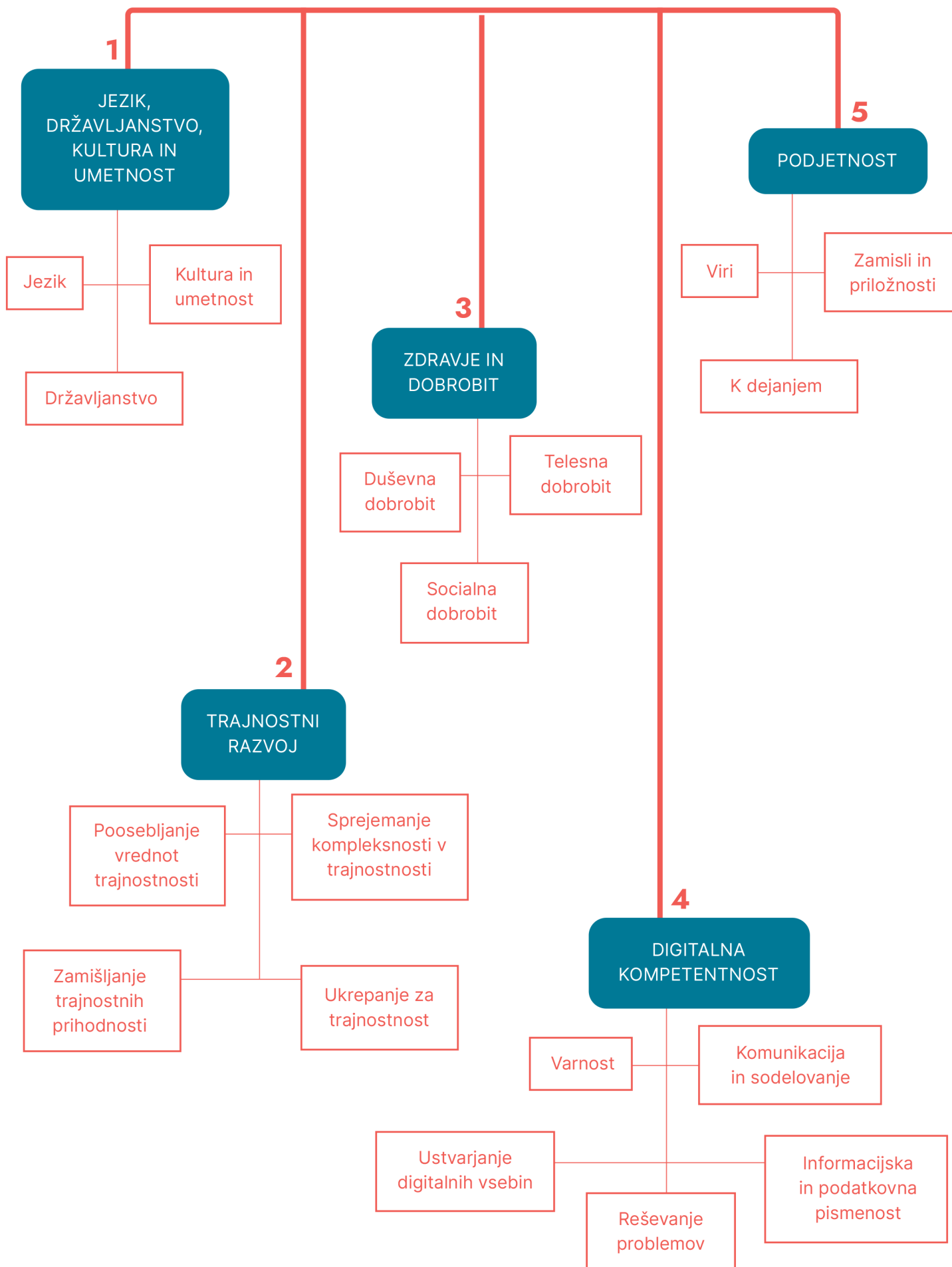
Snoj, J. (ur.). (2012). *Zgodovina glasbe na Slovenskem 1*. Ljubljana.

Cigoj Krstulović, N. in Nagode, A. (ur.). (2021). *Zgodovina glasbe na Slovenskem 3*. Ljubljana.

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljijsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.